

Voortgang Huiselijk geweld en Kindermishandeling, Geweld in afhankelijkheidsrelaties

Wettelijke taak

De aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (hierna: HGKM) en geweld in afhankelijkheidsrelaties (hierna: GIA) is gedecentraliseerd naar de centrumgemeenten. Wetgeving is vastgelegd in de Wet maatschappelijke opvang (hierna: WMO) 2015 (huiselijk geweld voorkomen en bestrijden) en de Jeugdwet (hierna: JW) art. 2.6 (voorzien in maatregelen om kindermishandeling te bestrijden en het bevorderen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit). Daarnaast kennen we de Wet Verplichte Meldcode waarbij de gemeente een toezichthoudende functie heeft. Het doel van deze wet is dat sneller en adequater hulp kan worden geboden bij signalen van HGKM, zodat het geweld stopt. Deze wet legt bij organisaties en zelfstandige professionals de verplichting neer een meldcode te gebruiken en de kennis en het gebruik ervan te bevorderen. Gemeenten houden daarop toezicht.

Integrale aanpak

HGKM betreft niet alleen (ex)-partnergeweld maar ook ouder-, ouderenmishandeling, kindermishandeling, mensenhandel, jeugdprostitutie en schadelijke traditionele praktijken zoals eengerelateerd geweld, huwelijksdwang & achterlating en vrouwelijke genitale verminking. HGKM komt voor bij zowel heteroseksuele relaties als relaties LHBTIQ+, echter vraagt de hulpverlening en mogelijke opvang van personen uit LHBTIQ+ relaties soms iets anders dan de heteroseksuele relaties. Hiervoor is aandacht binnen de regenboogagenda van de gemeente Arnhem. HGKM ontstaat vaak door een vermenigvuldiging van problemen (schulden, armoede, verslaving, psychiatrische problematiek, opvoedproblemen, werkeloosheid enz.). Daarnaast kan aanvullend sprake zijn van een intergenerationele overdracht van HGKM van ouders op kinderen en het groeien van een disbalans tussen belasting en draagkracht. HGKM komt nooit alleen en vraagt samenwerking tussen het sociale en het veiligheidsdomein, afstemming, kennis van elkaar en wederzijds vertrouwen.

Complex

Daarmee is de aanpak van HGKM niet eenvoudig, deels komt dit door de grote diversiteit van doelgroepen, de complexe hulpvragen van de gezinnen, de ontwikkelende samenwerking tussen zorg en veiligheid, de omvang van de regio's en de overlap tussen deze regio's. We hebben in onze centrumgemeente te maken met twee Veilig Thuis-organisaties, twee verschillende politieregio's (Gelderland-Midden en Noordoost-Gelderland), één jeugdzorgregio, drie veiligheidsregio's, twee centra voor seksueel geweld en 16 gemeenten. We proberen een balans te houden tussen onze regionale en lokale opdrachten en vraagstukken.

Regiovisie Samen Veilig

In samenwerking met al onze regionale en lokale partners uit het sociale en veiligheidsdomein geven we vorm aan de aanpak van HGKM. De gemeente Arnhem maakt als centrumgemeente per vier jaar afspraken met de regiogemeenten over de aanpak en legt deze vast in de Regiovisie Samen Veilig. Deze regiovisie is samen met partners opgesteld en door het college vastgesteld in 2019. De huidige regiovisie loopt tot en met 2022. Gedurende de looptijd werd duidelijk dat veel gemeenten op lokaal niveau nog volop bezig zijn met de uitvoering van hun lokaal uitvoeringsplan, dat aansluit bij diverse regionale acties. Er is daarom ambtelijk gekozen om de regiovisie te verlengen. In 2023 zullen we ons opnieuw beraden en onze visie aanpassen aan de werkelijkheid zoals deze dan is. Mogelijk zijn er dan geen grote wijzigingen nodig, maar we zullen er opnieuw, uiteraard met medewerking van partners uit het sociale en veiligheidsdomein, naar kijken.

Stand van zaken regionale en lokale projecten/ acties/ uitvoeringsplan

- De verbinding met onze regiogemeenten wordt vormgegeven door één keer per zes weken een regionaal ambtelijk overleg HGKM te organiseren waarin best-practices worden gedeeld, vragen gesteld en ideeën over andere/ nieuwe ontwikkelingen worden besproken.
- We zijn actief betrokken bij (landelijke) ontwikkelingen en beleid rondom mensenhandel, hulpverlening aan de LHBTIQ+ gemeenschap, vrouwelijke genitale verminking (hierna: VGV), eengerelateerd geweld, huwelijksdwang en achterlating en ouderenmishandeling. We hebben hiermee aandacht voor bijzondere doelgroepen.
- We blijven de landelijke ontwikkelingen volgen, zoals uitrol van de Drakentemmers, Platform voor behandelaars rondom hechting en trauma bij volwassenen en kinderen die te maken hebben gehad met HGKM (slachtoffer en dader). Verder volgen we de ontwikkelingen rondom seksueel geweld en de groei van het Landelijk centrum Seksueel geweld en de regionale Centra in Nijmegen en Enschede, en vertalen deze zo veel mogelijk naar regionaal en lokaal beleid. Daarnaast sluiten we aan bij de Gelderse verbeteragenda jeugdbescherming en de ontwikkeling van de Toekomsttuinen.
- Er is een breed preventief aanbod nodig voor allerlei professionals uit het sociale en veiligheidsdomein. Dit aanbod faciliteren we door middel van de Subsidieregeling Preventie HGKM regio Arnhem-Achterhoek, de regeling en de thema's worden jaarlijks door het college vastgesteld. Daar waar mogelijk wordt aan een training een trainingsacteur of ervaringsdeskundige toegevoegd, thema's als meldcode, signaleren en gespreksvoering staan centraal en dit geldt voor alle vormen van HGKM.
- Vier keer per jaar verschijnt de Nieuwsbrief Meldcode HGKM. Daarmee houden we professionals in de regio Arnhem-Achterhoek op de hoogte van actuele onderwerpen, nieuwe ontwikkelingen, verhalen uit de praktijk en informatie over bijeenkomsten en trainingen in de regio. We willen deze nieuwsbrief doorontwikkelen, zodat de inhoud nog beter aansluit op de behoeften en verwachtingen van de professionals in de regio.
- We zetten verschillende bewustwordingscampagnes/ -acties in, in aansluiting op landelijke initiatieven, zoals Orange the World (OtW), de Week tegen Kindermishandeling en de dag tegen Ouderenmishandeling. Deze campagnes hebben onder meer het doel om de problematiek HGKM continu onder de aandacht te brengen bij zowel professionals als inwoners.
- Bevorderen van een sluitende aanpak wordt in lokaal verband al door meerdere organisaties en initiatieven opgezet en vormgegeven. Vanuit de gemeente zijn wij gesprekspartner en organisator om de verbinding tussen zorg en veiligheid te vergroten en te versterken. Daarbij zoeken we de samenwerking met het lokale veld. Op deze manier kunnen we lokaal extra hulp inzetten mocht dit nodig zijn. Ook binnen de gemeentelijke organisatie wordt steeds meer de verbinding gelegd met collega's uit verschillende domeinen: armoede, schulden, inclusie, werk & inkomen, veiligheid, onderwijs, regionaal bureau leerlingzaken en jeugd.

De bovengenoemde projecten/ acties zijn onderdeel van de eerdergenoemde Regiovisie Samen Veilig en het lokale uitvoeringsplan.

Monitoring

De monitoring rondom huiselijk geweld en kindermishandeling gebeurt op verschillende manieren. Door regelmatige gesprekken met onze opdrachtnemers verhelderen we de uitdagingen, trends en ontwikkelingen. Deze worden onderbouwd met hun jaarcijfers, door het lopende onderzoek 3de

Cohortstudie van Verweij-Jonker (zie onder voor nadere toelichting), de onderzoeken van Verweij-Jonker en besprekingen tijdens de landelijke VNG-vergaderingen. Ook lokaal zijn we bezig om Huiselijk geweld en kindermishandeling beter in kaart te krijgen. Met deze acties proberen we een compleet overzicht te creëren voor een gebiedsgerichte aanpak.

Relevante ontwikkelingen en thema's

- Medio 2023 zullen de uitkomsten beschikbaar zijn uit de 3de Cohortstudie van Verweij-Jonker. Verweij-Jonker doet gedurende twee jaar onderzoek bij gezinnen uit onze regio waarover gemeld is bij Veilig Thuis. De gezinnen werken hieraan vrijwillig mee. Dit onderzoek leidt tot aanbevelingen over de ingezette hulpverlening en de verbeteringen die hierin mogelijk zijn.
- We zijn met Moviera een pilot gestart waarin ervaringsdeskundigen ingezet worden als maatje bij slachtoffers en/ of plegers van HGKM.
- Daarnaast maken we de toolbox (rondom HGKM,) die ontwikkeld is door onder andere Stichting Sociale Wijkteams Arnhem, beschikbaar voor alle basisscholen in Arnhem en in de toekomst wellicht ook voor de Buitenschoolse opvang in Arnhem. Met deze toolbox kunnen leerkrachten op een laagdrempelige manier HGKM op school bespreekbaar maken. In november 2022 zijn we aangesloten bij de Week tegen Kindermishandeling o.a. door middel van uitreiking van de toolbox aan primair onderwijscholen.
- We onderzoeken hoe we de visie op gefaseerde ketenzorg kunnen inbedden in ons sociaal domein.
- Veilig Thuis heeft de opdracht gekregen om het imago te verbeteren, zodat burgers en professionals beter de routes begrijpen en weten wat ze van Veilig Thuis mogen verwachten bij een adviesvraag of melding. Deze opdracht monitoren we en sturen we waar mogelijk bij.
- We organiseren leersessies over casuïstiek HGKM voor professionals en leertafels specifiek over schadelijke traditionele praktijken. Dit in het kader van deskundigheidsbevordering en het versterken van de verbinding tussen het sociale en veiligheidsdomein.
- Daarnaast organiseren we bijeenkomsten voor aandachtsfunctionarissen HGKM in Arnhem om hen te scholen, te informeren en te verbinden.
- Het gebruik, toezicht en de controle van de Wet Meldcode HGKM moet daar waar nodig worden gehandhaafd, gemonitord en bijgestuurd.
- In samenwerking met onze ketenpartners (Veilig Thuis, Moviera, sociale wijkteams en afdeling Onderzoek en Statistiek van de gemeente Arnhem) vergroten we ons inzicht in de problematiek in de diverse wijken en verbeteren we de monitoring en evaluatie rondom HGKM. Dan kunnen we de problematiek kwantitatief onderbouwen en kunnen er beter passende oplossingen met betrekking tot de aanpak van HGKM worden ingezet.